

Senaatti sytytti valot 100-vuotiaalle Suomelle

Kansallisooppera ja Kansallismuseo hehkuvat nyt uudessa, valoisassa asussa. Se on Senaatti-kiinteistöjen lahja suomalaisille itsenäisyyden juhluvuonna.

”Helsinki on talvikuukausina aika pimeä kaupunki”, Senaatti-kiinteistöjen toimitusjohtaja Jari Sarjo sanoo.

Se oli yksi syy siihen, että Senaatti halusi nostaa ihmisten katseet ylös kadun pinnasta ja tuoda heille lisää valoa pimeään. Kun kaksi kansalaisille tärkeää historiallista rakennusta – Kansallisooppera ja Kansallismuseo – valaistaan, niiden yksityiskohdat nousevat entistä paremmin esille.

”Hyvä valoarkkitehtuuri henkii rakennuksen syvintä olemusta. Se ei ole mitään irrallista kuorrutusta. Se ikään kuin liimautuu rakennukseen – jopa vuosikymmeniksi”, toteaa valaistussuunnittelija Roope Siironen. Hän on toimitusjohtajana tamperelaisessa Valoa Design -yrityksessä, joka voitti Senaatin järjestämän Valossa-valaistuskilpailun.

Diiva vaihtaa asuaan

Valaistusta suunnitellessaan Valoa Designin suunnittelijaviisikko tutki Kansallismuseota ja Kansallisoopperaa kamera kädessä eri vuorokaudenaikoina. Pysähteli, kuulosteli ja katseli ohikulkijoita sekä kulttuurikohteissa kävijöitä. Mitä ihmiset haluaisivat kokea? Miten rakennuksen valaistus puhuttelisi ihmisiä, millaisia tunteita se synnyttäisi?

Kansallismuseo uudessa valossa. (kuva: Koptercam)

Ylväs ja kirkkomainen Kansallismuseo alkoi piirtää Siironen ja kumppaneiden mielessä ”yksinkertaista ja pidättyvää” valomaailmaa. Seinägraniitin komea pinta ja pienet yksityiskohdat olisi saatava esiin entistä paremmin. Sisäänkäyntipihan puolelle haluttiin valot, jotka luovat museon kiinniloaikoinakin tunteen, että talo hengittää ja on elossa.

Helsingin Töölönlahden rannalla oleva Suomen Kansallisooppera innosti Valoa Designin väen revittelemään. Valaistussuunnitelma sai työnimekseen Diiva.

Havainnekuva Oopperatalon valaistuksesta. VALOA design.

"Ooppera on esittävän taiteen kehto. Lähdimme rohkeasti esittelemään, millainen on kaupungin diiva. Arkkitehtoninen valaistus on kaiken pohjana, mutta kun aika on, diiva astuu esiin. Välillä se on räiskyvä, retee ja näyttävä", Roope Siirainen ja valaistussuunnittelija Marko Kuusisto maalailevat.

Esityspäivinä Diiva vaihtaa arjen asunsa juhlavampaan. Valomaailma vaihtuu kausittain: syksyllä, juhla-aikaan ja keväällä. Mutta kesällä annetaan luonnonvalon loistaa.

Kansallismuseo puolestaan pysyy samassa asussa kesästä talveen. Hienosäätöä tehdään himmentämällä.

Valo kutsuu ja kestää

Senaatin toimitusjohtajan Jari Sarjon mukaan Suomessa ollaan hyvin maltillisia julkisivujen ja arvokennusten valaisijoita verrattuna moniin Euroopan kaupunkeihin.

Nyt ooppera ja museo saavat valaistukset, jotka jäävät elämään juhluvuoden jälkeenkin.

"Haluamme jättää pysyvän jäljen, emmekä antaa ihmisille vain yhden illan huumaa", Sarjo kertoo. Hän myös kannustaa kaupunkieja ja kiinteistönomistajia satsaamaan valaistukseen. "On eri asia katsoa rakennusta vasten pimeää taivasta. Valo tuo rakennuksen piirteet esiin. Näin ympäristöstä saa paljon enemmän irti."

Suomalaisen valoarkkitehtuurin pioneereihin kuuluvalla Roope Siiroisella on sama viesti.

"Tämä ei ole valoshow eikä wow-elämys. Tämä on kaupunkikuvan tärkeä osa, joka kestää illasta ja vuodesta toiseen. Kutsuu ihmiset luokseen."

Valosuunnittelussa on nyt kekseliäisyyttä ympäri maan. On Lux Helsinki, Rukan kaamoksen ajan valofestarit, ja Jyväskylä kutsuu itseään lähes 20 vuoden valaistushistoriallaan valon kaupungiksi.

"Valaistuksen ympärillä oleva hyvä pöhinä buustaa valoarkkitehtuuria", Kuusisto iloitsee.

Hän odottaa tulevaisuutta, jolloin valoarkkitehtuuri on automaattisesti osa rakennussuunnittelua. Ja että Suomeen saataisiin valoarkkitehtuurikoulutus, joka on jo Ruotsissa ja Tanskassa.

Mittarin valoarkkitehtuurin onnistumiseenkin Siiroinen on löytänyt.

”Jos mattimeikälinen ottaa kuvan valaistusta rakennuksesta ja laittaa kuvan someen, olemme onnistuneet. Se kertoo, että ihmiset on saatu käyttämään kaupunkitilaa ja he kokevat sen elinvoimaisena, näyttävänä ja mukavana.”

Tiesitkö?

Lamppuja tarvitaan molemmissa kohteissa kymmeniä. Valoa Designin väen lisäksi lampun paikkaa ovat määrittämässä Museovirasto, arkkitehti, urakoitsija, sähköinsinööri ja kiinteistön omistaja eli Senaatti.

Lediteknikka on pudottanut valojen sähkönkulutuksen jopa kolmannekseen aiempaan verrattuna. Myös säätötekniikka sekä sisävalaistuksen tunnistus- ja liiketekniikka tuovat säästöjä.

Valoa Designin suunnittelija Marko Kuusisto (vas.) ja toimitusjohtaja Roope Siiroinen kuvattiin Kansallismuseon portailla. ”Vanhoissa rakennuksissa pitää olla tarkkana varjomaailman kanssa. Jos valaistus on liian jyrkkä, rakennetaan kummituslinnaa. Jos valaisu on liian pliisu, syntyy työmaatunnelma”, Kuusisto sanoo.